

A Szent László-kórház pusztulása

Német jelentések is megemlékeztek arról, hogy a Szent László-kórház területére egy sereg bomba hullott s az angol-szász bombázók kötelekei valósággal bombaszönyeggel terítették be az apró pavillonokból álló kórház területét.

A Szent László-kórház környékén lévő sziréna negyedtizenegy órakor szólalt meg. A riasztásra a kórház személyzete példás fegyelemben és rendben, minden kapkodástól mentesen teljesítette kötelességét. Orvosok, ápolónők, a pavillonosok és a férfi-segédzemélyzet egyforma szolgálatkészséggel és emberi segíteni-akarással fáradoztak azon, hogy a betegeket az óvóhelyekre szállítsák. A súlyosabbakat hordágyakon vitték az óvóhelyre, a könnyebb betegeket támogatták, a gyermekeket pedig az orvosnők és ápolónők karjukon igyekeztek megmenteni a támadás veszélyei elől. Egy-egy orvos és orvosnő többször is visszafutott pavillonjába, hogy a beteg kisgyermeket biztonságba helyezze.

Természetesen mindez nem mulhatott el izgalom nélkül. Az orvosok a legnagyobb éberséggel ügyeltek arra, hogy zavar ne keletkezzen a tömegijedelem ne vegyen erőt az embereken. Ahol szükség volt, csillapító szavakkal, ahol ez sem használt, csillapító gyógyszerekkel segítettek a helyzetben s osztották el a betegeket a különféle óvóhelyeken. Így is megesejt azonban, hogy egy-egy óvóhelyen többen zsúfolódtak össze.

Rövid idő múltán megkezdődött Budapest felett az első nappali légitámadás. Óriási dörrenések reszkettették meg a levegőt, ablakdeszkák repültek a magasba, fák szakadtak ki a helyükről s nyilvánvalóvá vált, hogy a kórház súlyos veszteségeket szenvedett.

Egymás után, szinte másodpercek alatt omlottak be az egyes pavillonok: A V. pavillon ablakai porrázúzódtak, a XXI. és XXIII. pavillon közé is bomba csapott. Az egyik hatalmas bomba a III. IV. és az V. pavillon közé épített árok-óvóhely mellé csapódott le. Az óvóhelyen a felnőt és a gyermek-betegek, akikkel néhány ápoló és orvos volt együtt a fedezékben, valósággal egymásnak estek a földrengés-szerű rázkódtatástól. Szerencsére azonban itt mindenki sértetlen maradt. A halottas-kamra sarkába is két bomba csapott le. Még a halottak sem nyugodhattak békességben. Az az épület, amelyben a gyógyszerár, az orvosi épület és a katólikus kápolna van, valósággal kétfelé esett a talifalátat következtében. Az épségben maradt étkezőhelyiségben az abroszokon és a tányérokon vastagon áll a por. A kápolna fala bedőlve, a festett üvegablakok cserepekként hevernek a gerendák és téglák omladékában. Isten háza, a betegek lelki vigasztalására szánt szent hely megsemmisült. Alatta óvóhely volt a tisztviselők, orvosok és a segédzemélyzet számára. Néhányan itt húzták meg magukat. Az óvóhely teljesen beomlott.

A légitámadást még le sem fújták, máris megindult a mentés és a segítség munkája. A XXII. pavillon óvóhelyéből alig két órával a légitámadás után kiemelték a halottakat és kimentették a többnyire könnyebben sebesült, vagy elájult élőket. Innen mentették ki a törmelékek alól az osztály főorvosát, aki mellkasig betemetve, bordatörést és több zúródást szenvedve, csak akkor engedte kimenteni magát, amikor a súlyosabban betemetetteket már megmentették. Az egyik osztály főnövérét 15 centiméteres törmelék alól kapták ki, maguk a könnyű befegek, akiket ugyancsak az óvóhelyről sikerült kiszabadítani. A főápolónő teljesen egészséges.

A különböző beomlott óvóhelyek alól megmentettek elbeszéléseiből kiderül, hogy a villany kialsása után egyszerre valami irtózatosságot éreztek, amely néhány méterre lóditotta őket a sötétségben. Érezték, hogy törmelékek és butorok szakadnak rájuk, valami pokoli kénszag bűzébe. A leomló és szétporló vakolat pora olyan sűrű volt, hogy alig lehetett lélekzetet venni. Legtöbben még órák múlva is véres sárt köptek, mert a légnyomás szívóhatása a tüdejükben is kisebb roncsolást okozott. A XXII. épület pavillonosa, Szalai József fiatal férfi ugyancsak kivette a részét a mentésből úgy, ahogy az egy székelyhez illik.

Természetesen a légiriadó lefújása után azonnal a legnagyobb arányban indultak meg a munkálatok is. Józsa Árpád, a kápolna lelkésze is kivette a részét a mentésből. De nemcsak ő, hanem még az óvóhelyről kimentett betegek is úgy segítettek, ahogy tudtak.

Valami felemelő érzés ebben a megrendítő szerencsétlenségben az emberi kötelességteljesítésnek, az emberszeretetnek és a magyar testvéri összetartozásnak az a tettekben lobogó lángja, amely itt most megmutatkozott. Nem fogott le senkit sem a bénító rémület, hanem éppen ellenkezőleg: a szomorú látvány mindenkit arra ösztökélt, hogy a végsőkig teljesítse kötelességét.

A szomszédos fővárosi intézményekből azonnal a kórház területére siettek a karhatalmi osztagok, majd egy utász- zászlóalj jelent meg, hogy részt vegyen a romok eltakarításában, elsősorban pedig az eltemetett sebesültek megmentésében.

A támadás után azonnal meglátogatta a kórházat Morvay Endre alpolgármester, Salamon Géza tanácsnoknak, a közegészségi ügyosztály vezetőjének és Horváth Béla főmérnök kíséretében. Velük volt Csordás tisztifőorvos is. Mindannyian a legteljesebb elismeréssel beszéltek az orvosok, az ápolónők és az ápolók bátorságáról és helytállásáról, emberszeretetről és önfeláldozásáról, amelynek számos gyönyörű példái közül szinte lehetetlen volna mindegyiket felsorolni.